

*Representation* z roku 1966 či o práce Waltera Ullmanna). Téma, které nebylo do hloubky nikdy zpracováno, by si však zasloužilo poněkud lepší prezentaci. Těžký, právními prameny ovlivněný jazyk nepřispívá ke srozumitelnosti knihy, již by prospělo i lepší strukturování jednotlivých, jinak dobře promyšlených kapitol.

ANTONÍN KALOUS

Dariusz Andrzej SIKORSKI, *Kościół w Polsce za Mieszka I i Bolesława Chrobrego*, Wydawnictwo naukowe UAM, Poznań 2011, 2. vyd. 2013

571 s., ISBN 978-83-232-2259-0

Dariusz Andrzej SIKORSKI, *Początki Kościoła w Polsce. Wybrane problemy*, Wydawnictwo naukowe UAM, Poznań 2012

343 s., ISBN 978-83-7654-159-4

Dariusz Andrzej Sikorski, jenž vstoupil ve známost monografií o anglosaských vlivech na karolinskou knižní kulturu, přesunul svůj odborný zájem k polským dějinám 10. a 11. století. Již předem je možno říci, že čtenáři jeho knihy *Kościół w Polsce* rozhodně nebudou litovat. Autor sice nepodává syntetický pohled, to je ale spíše dobře – mnohokráté převyprávěných historií a drobných připodotknutí se okolo uvedeně problematiky nahromadilo tolik, že neuškodí důkladné přehodnocení, provedené jak s dobrou znalostí pramenů, tak s přihlédnutím k olbřímí literatuře. Ačkoli je relevantních pramenů pouhá hrstka a jejich přepis by vydal na několik málo tiskových stran, kolem jejich výkladu se navršilo mnoho ad hoc vystavených hypotéz, opírajících se často o pouhou náhodnou a nepříliš hlubokou znalost nějakého jevu. To se týká například dřívějších úvah o charakteru poznaňského biskupství, které bylo interpretováno tu jako misijní biskupství, tu jako biskupství eximované či biskupství bezprostředně podléhajícího papežskému stolci. Sikorski je díky tomu, že se opírá o literaturu i původní prameny k problematice episkopální organizace en gros, schopen nahromaděné hypotézy účinně vyvracet. Jeho zásluhou se tak tradiční houšť hypotéz, navrstvených kolem nejstarších piastovských dějin, přece jen projasňuje. Podobně Sikorski postupuje i při řešení dalších otázek.

Následující kniha *Początki Kościoła* nabízí důkladné analýzy několika klíčových pramenů, o které se bádání opírá, byť jsou jejich dnešní zpřístupnění i obsah tolik problematické. Jedná se zejména o údajné zprávy Ibrahima ibn Jakuba, o knihu Josippon, o listinu pro pražské biskupství z roku 1086 a dokument označovaný jako *Dagomę iudex*. Autor v mnoha případech opět poukazuje na vady staršího bádání a na jeho chybné předpoklady. Souhlasit je nutno s jeho připomínkami k relaci Ibrahima ibn Jakuba, i k ediční praxi, jež převládla a jež nás nutí vnímat jeho text prostřednictvím několika málo výňatků pojednávajících o oblasti, která editora zajímala; autor zde názorně ukazuje, nakolik i ediční praxe podléhala nacionálním kritériím. Dnes už je samozřejmostí pozornost věnovaná archeologickým pramenům, jakkoli zůstává kriticky obezřetná. I když je Sikorski zvyklý pronikat do hloubky, ne vždy jeho nápady přesvědčují. To se týká například rozboru dokumentu pro pražské biskupství, kde se nedostatečně vyrovnává s datací popisu chovaného v Mohuči. Stejně tak je sporná autorova snaha uvažovat o dokumentech příliš normativním způsobem, jenž byl výhodný při kritice starších badatelských koncepcí.

Zatímco v první části knihy se autor snaží prokázat, že představa o přemyslovské vládě na jihu Polska za vlády Boleslava I. a Boleslava II. je neprůkazná, v druhé části se vypořádává s úvahami, jež christianizaci Polska spojovaly s vlivem Přemyslovy Doubravky, choti Měška I. I tento soubor analytických textů je bohatě komparativně založen a pracuje nejenom s prameny historickými (a případnými analogiemi), ale také s argumenty filologické povahy (k původu polské církevní terminologie). V závěru Sikorski shrnuje, že české prostředí nejenže nezprostředkovalo Polsku křesťanství, ale ani by toho nebylo schopno. Klíčovou úlohu muselo už z důvodů kanonicko-právních sehrát římské papežství.

Dvojice knih D. A. Sikorského není snadnou lekturou a čtenář ne vždy přitaká autorovým závěrům, jakkoli opatrně formulovaným. Nelze nicméně popřít, že představuje excelentní příklad historické analýzy, který je cenný i snahou nedržet se standardně přijímaných řešení.

DAVID KALHOUS